

Makale Tercümesi

Türk Alfabesinin Latinceleştirilmesi: Bir Kültürel Değişimin Başlatılmasına Dair İnceleme

“Latinizing the Turkish Alphabet: A Study in the Introduction of a Cultural Change”

Margaret M. Wood

(American Journal of Sociology, Vol. 35, No. 2 (Sep., 1929), pp. 194-203)

URL: <https://www.jstor.org/stable/2766122>

Eser KABACIK¹

Olca ÇINKIR ÖZBİTİRGİÇ²

DOI: 10.5281/zenodo.21744763

Çeviri Notu: Bu makale, sosyolog Margaret M. Wood tarafından Türk alfabesinin Latin harflerine uyarlanışının hemen akabinde, devrimin toplumsal etkilerini dışarıdan bir gözlemcinin bakışıyla incelemek amacıyla kaleme alınmıştır. Metinde yer alan bazı kavramlar (örneğin dönemin Batı sosyoloji literatürüne ait "öteki" ve "ırk psikolojisi" gibi terimler), yazarın 20. yüzyılın başındaki akademik arka planını yansıtmakta olup, Harf İnkılabı'nın uluslararası alanda nasıl yankı bulduğunu ve bir dönemin Batılı entelektüel çevrelerince nasıl okunduğunu göstermesi açısından önemli tarihsel bir tanıklık sunmaktadır.

Özet

Türk alfabesinin Latinceleştirilmesi, bir halkın liderlerince başlatılan temel bir kültürel değişimi hızla benimsemesinin dikkate değer bir örneğidir. Eski Türk yazısı yaklaşık beş yüz ayrı Arap harfi gerektiriyordu. Bu yazının öğrenilmesindeki güçlük, Türk eğitim sistemindeki geriliğin ve Avrupa kültüründen uzak kalmanın önemli nedenlerinden biriydi. Başkan Mustafa Kemal Paşa'nın incelikli yaklaşımı ve coşkusu, diğer reformlarla birlikte yirmi dokuz Latin harfinden oluşan yeni alfabenin başarıyla yerleşmesinde başlıca rolü oynamıştır. Arap alfabesinin de sonradan benimsenmiş bir yazı sistemi olması, Başkan'ın “Türk dili yüzyıllardır tutsaktı; şimdi zincirlerini kırıyor” sözünü söylemesine imkân vermiştir. Başkan Kemal'in

¹ Bağımsız Araştırmacı, Türkiye, eserkabacik@gmail.com ORCID: 0009-0008-5111-6261

² Bağımsız Araştırmacı, Türkiye, olcaycinkirozbitirgic@gmail.com ORCID: 0009-0008-3764-6303

atadığı dil komisyonu yeni alfabeyi önermeye hazır olur olmaz, o bu alfabeyi büyük bir hevesle öğrenmeye başlamış ve Dolmabahçe Sarayı’nda devlet bakanları ile diğer yüksek memurları bizzat ders vererek yetiştirmiştir. Kasım 1928’de Büyük Millet Meclisi, eski yazının gazete ve diğer süreli yayınlarda 1 Aralık 1928’den, devlet belgelerinde 1 Ocak 1929’dan, sivil belgelerde 1 Haziran 1929’dan, ticaret kayıtları ve antetler gibi diğer bütün belgelerde ise 1 Haziran 1930’dan sonra kullanılmasını yasaklayan bir kanun kabul etmiştir. Yeni alfabenin yaygınlaştırılmasında asıl büyük adım, 1 Ocak 1929’da ulusal okulların açılmasıyla atılmıştır. On altı ile kırk yaş arasındaki bütün yurttaşlar, yeni alfabeyle Türkçe okuyup yazamadıkları ve bu kurslara devam etmedikleri takdirde para cezasına çarptırılacaklardır. Kurs süresi okuma yazma bilmeyenler için dört, bilenler için iki aydır. Yeni eğitim düzeni, okuma malzemesine olan talebi hızla artırmış; çevirmenler, daha önce çoğu kez yalnızca Kur’an’la sınırlı kalan okuyuculara yabancı eserleri kazandırmak için çalışmaya başlamıştır.

GİRİŞ

Eski kinlerin ve önyargıların yıkılarak “biz” grubunun duygusunun, daha önce “öteki” sayılanları da kapsayacak biçimde genişlemesi, kalıcı dünya barışına ulaşma çabasında temel koşullardan biridir. Çünkü dünya nüfusunun kaynaklara tatmin edici biçimde uyum sağlaması, barışın vazgeçilmez şartı olarak artık genel kabul görmektedir. İnsan doğası öyledir ki, komşu ülkelerin nüfusu ile gıda arzı arasında güvenlik payı bulunsa bile, arzu edilen bir toprağı elinde tutan küçük, nefret edilen veya hor görülen bir “öteki” grubunu dışarıda bırakan hiçbir düzenleme uzun süre tatmin edici sayılmaz.

Beyaz ırka mensup “öteki” gruplardan hiçbiri, yakın geçmişte kültürel farklılık nedeniyle Türkler kadar zarar görmemiştir. Türklere karşı sempati son derece sınırlı kalmıştır. Bunun bir nedeni, ülkenin göz dikilen stratejik konumu, diğer nedeni ise Türklerin Batı Avrupalı komşularından yönetim biçimi, din, aile düzeni, dil, giyim ve “ırk psikolojisi” adı verilen daha az somut düşünce ve davranış tarzları bakımından ayrılmasıdır. Türkler farklılıklarıyla tanınmış; “sınır, soy ve doğum” farklarını silen insan doğasının temel benzerlikleri ise, savaş sonrası olayların Türklerin hâlâ güçlü bir millet olduğunu ve yozlaşmış bir ırk olmadığını ortaya koymasına kadar büyük ölçüde göz ardı edilmiştir.

1923 Lozan Antlaşması, üç yıl önceki onaylanmamış Sevr Antlaşması’nın fiilen ortadan kaldıracağı Türk ulusal varlığını tanımıştır. “Öteki” grup önemli bir zafer kazanmış ve Türkiye’de uyanan milliyetçilik ruhu büyük bir ivme kazanmıştır. Aynı dönemde, Küçük Kaynarca Antlaşması’ndan sonra yabancıların Türk iç işlerine karışmasıyla bir buçuk yüzyıl önce başlayan batılılaşma süreci de hızla ilerlemiştir.

Milliyetçilik ile batılılaşma, belli ölçüde birbirine karşıt güçlerdir; bu nedenle ayarlamalar yapılırken zaman zaman gerilim ve çatışma doğmaktadır. Örneğin, özünde Türk olan bazı gelenekleri korurken Batı’ya ait fikir ve yöntemleri benimseme çabası böyle gerilimlere yol açmaktadır. Uluslararası bankacılık ve ticaret ilişkileri, hem Cuma hem Pazar günü işlem yapılamadığı için zarar görmekte; bu nedenle Cuma’nın haftalık tatil günü olarak sürdürülmesi hususunda hissedilir bir sıkıntı bulunmaktadır. Tatil gününün Cuma’dan Pazar’a alınması yönündeki eğilim güçlenmektedir; ancak Cuma’yı dinî bir kutsal gün sayanların

muhalefетinin aşılması gerekmektedir. Bu değişimin gerçekleşmesi kaçınılmaz görünmektedir. Çünkü geçimle ilgili töreler temeldir; ihtiyaç bunların değişmesini gerektirdiğinde, diğer bütün töreler zamanla uyum sağlamak zorunda kalır, süreç içinde biraz gıcırdasalar da.

Yurtseverlik ve güçlü ulusal duygu ile uluslararasılık ve evrensel barış özleminin ne ölçüde bağdaştığı sorunu yalnızca Türkiye’ye özgü değildir; dünya çapında bir meseledir ve bu makalenin kapsamını aşar. Bu çalışmanın amacı, belirli bir kültürel değişimin nasıl başlatıldığını anlatmak ve bu değişimin Batı ulusları ile Türk “öteki” grubu arasında anlayış ve iyi niyeti geliştirmeye nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektir. Halklar arasında dil farklarının yarattığı engel çok somut ve herkesçe bilinen bir engeldir. Bu engeli azaltan her adım barışa hizmet eder. Bu bakımdan Türk alfabesinin yakın zamanda Latinceleştirilmesi, onaylanmaya değer bir adımdır.

Arap harflerini kullanan eski Türk yazısı, estetik açıdan güzel olmakla birlikte, görünüşte son derece yabancısıdır ve başı sonu belli değilmiş izlenimi uyandırır. Bu nedenle Türkiye’de yaşayan yabancılar için okunması ve yazılması son derece güçtür. Ülkede yıllarca kalmış ve konuşma dilini oldukça iyi öğrenmiş birçok yabancı, hâlâ sokak, dükkân ve istasyon adlarını tanıyamamakta, hatta heceleyememektedir. Türkiye’de seyahat edenler için tabelaları okuyamamak çoğu kez rahatsızlık yaratmış ve Türklerle aralarındaki farklılıkları gereksiz yere abartmalarına yol açmıştır. Artık tabelalar anlaşılır hâle gelmiş, istasyon ve gemi adları kolayca tanınmakta, yolcular kendilerini daha güvende hissetmektedir.

Türk dilbilgisi zordur. Latin harfleriyle bile, dili konuşmayanlar için Türkçeyi akıcı biçimde okumak kolay bir iş değildir. Ancak bu iş eskisiyle kıyaslanamayacak ölçüde kolaylaşmıştır. Yabancılık duygusu kaybolmuş, artık imkânsız gibi görünmemektedir. Aynı kolaylık Türkler için de geçerlidir. Latin alfabesini kullanan ulusların yazısı artık onlar için de anlaşılır hâle gelmekte ve bu ortaklık eskiden var olmayan bir sempati bağı yaratmaktadır. Bu gelişmenin eski önyargıları ne ölçüde sileceğini kesin olarak söylemek güçtür; çünkü böyle bir etkinin nesnel ölçümü zordur. Yine de bu etkinin dikkate değer olacağını düşünmek abartılı değildir. Zira nesnel olmaya ne kadar çabalarsak çabalayalım, başka uluslara karşı tutumlarımız büyük ölçüde kişisel etkenlerle şekillenir. Gruplar arasındaki dil farkları, bireylerin birbirleriyle kurduğu ilişkileri diğer pek çok farktan daha yakından etkiler.

Alfabenin Arap harflerinden Latin harflerine dönüştürülmesinin ne denli köklü bir olay olduğunu kavramak için, eski alfabenin halkın yaşamına hem ekonomik hem de sanat ve edebiyat yönünden ne kadar derin kök saldıığını göz önünde bulundurmak gerekir. Böyle bir değişimin yaratacağı ivedi güçlükleri anlamak için, kendi ülkemizde hantal ağırlık ve ölçü sisteminin, çok daha elverişli ve bilimsel metrik sistemle değiştirilmesine karşı ileri sürülen itirazları hatırlamak yeterlidir. Birleşik Devletler’de etkilenecek insan ve iş hacmi elbette çok daha büyüktür. Ancak bireysel düzeyde, bu değişimin güçlüklerinin Türk bireyi için alfabe değişiminden daha ağır olup olmayacağı tartışmalıdır. Öyle görünmemektedir. Bugünkü Türk kuşaklarının, ülkenin geleceği uğruna bu değişimin külfetini ve rahatsızlığını göze almaları hayranlık uyandırmaktadır.

Değişimin kendisi, bu denli hızlı tamamlanması ve uyum sürecinin görece rahat yaşanması, büyük ölçüde Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın esinine ve yeni alfabeye duyduğu coşkunun bulaşıcı etkisine bağlıdır.

Başkan Kemal'in yönetimi, emsali görülmemiş bir ulusal eğitim seferberliğiyle nitelenir. Başkan, Arap harflerinin halkın eğitim ilerlemesini engellediğine ve alfabenin değiştirilmesinin gerekli olduğuna inanıyordu. Bu nedenle sorunu incelemek ve Latin harflerine dayalı yeni bir alfabe önermek üzere dil uzmanlarından oluşan bir komisyon atadı.

Eski Arap alfabesi karmaşık ve zordu. Çocukların Türkçe okumayı öğrenmesi, Latin harflerini kullanan dilleri öğrenmekten daha uzun sürüyordu. Üstelik Arap alfabesi de sonradan benimsenmiş bir sistemdi; Türk dilinin doğal gelişiminin ürünü değildi ve Türkçenin ses yapısına Latin alfabesinden daha az uygundu. Başkan Kemal'in ifadesiyle: "Türk dili yüzyıllardır tutsaktı; şimdi zincirlerini kırıyor." Batı dünyasının anlayabileceği bir alfabe, Yeni Türkiye'yi daha geri kalmış Doğu komşularından ziyade ilerici Batı ulusları ailesine yaklaştırma amacındaki diğer reformlarla da uyumluydu.

Terk edilen eski Arap alfabesinde yaklaşık beş yüz harf vardı. Nihayet onaylanan yeni alfabede ise yalnızca yirmi dokuz harf bulunmaktadır. Bizim alfabemizdeki q, w ve x harfleri alınmamıştır. Buna karşılık c'nin iki biçimi (c ve ç), g'nin iki biçimi (g ve ğ), i'nin iki biçimi (noktalı i ve noktasız ı), o'nun iki biçimi (o ve ö), s'nin iki biçimi (s ve ş) ve u'nun iki biçimi (u ve ü) yer almaktadır.

Türkçenin bu yirmi dokuz harfle başarıyla yazılabileceği artık açıkça görülmüştür. Ancak öğretmenlerin umduğu gibi yeni fonetik yazım, yanlış yazmayı tümüyle ortadan kaldırmamıştır. Sokaklarda ve binalarda bir gecede beliren yeni tabelalarda aynı sözcüğün çeşitli biçimlerde yazıldığı görülmektedir. Bu tür farklar ikincil önemdedir ve yazımın standartlaşması için yetke ile kullanımın zaman bulması gerekmektedir.

Alfabedeki reform, Türkiye'deki diğer önemli reformlar gibi, yetkililerden başlamış ve halka doğru yayılmıştır. Buna rağmen neredeyse hiç muhalefetle karşılaşmamıştır. Başkan Kemal, reformları tanıtmaya yönteminde temkinli davranmıştır. Afganistan Kralı Amanullah'ın hatasına düşerek halkın hazır olmadığı yenilikleri dayatmaktan kaçınmış; önce zemini hazırlamıştır. Alfabenin fiilen değiştirilmesinden aylar önce çalışmalar başlamıştı. Önce rakamlar değiştirilmiş, kolay bir geçiş adımı atılmıştı. Basın, komisyonun çalışmalarını geniş biçimde duyurmuş; halka açık konuşmalarda konu işlenmiş; okullar bilgilendirilmişti. Böylece halk gelecek değişime hazırlanmıştı. Değişim, Kral Amanullah'ın bazı reformlarında olduğu gibi ani bir şok olarak gelmedi. Bununla birlikte, yeni alfabenin benimsenmesinden sonra kullanıma girmesi şaşırtıcı bir hızla gerçekleşti.

Dil komisyonu yeni alfabeyi önermeye hazır olur olmaz, Başkan Kemal büyük bir coşkuyla öğrenmeye ve öğretmeye koyuldu. Yaz tatilini geçirdiği Dolmabahçe Sarayı, devlet bakanları ile yüksek memurların cumhurbaşkanının öğrencisi olarak A B C öğrendiği bir ilkokula dönüştü. Başkan'ın yeni alfabe öğretmenliğiyle ilgili birçok ilginç anı anlatılır. Karşılaştığı herkese, büyük küçük demeden, yeni alfabeyi öğrenip öğrenmediğini sorar;

öğrenmemişse hemen ders verirdi. Yoğun bir günün ortasında bile, evlatlık kızlarının sınıfına girerek İngiliz öğretmenlerine yeni harfler üzerine ders verdiği olmuştur.

Büyük Millet Meclisi 1 Kasım'da Ankara'da toplanıp yeni alfabeyi yasal olarak kabul etmeden önce, alfabe fiilen kullanılmaya başlamıştı. Gemiler eski harfleri silip yenilerini yazan ilkler arasındaydı; trenler ve tramvaylar onları izledi. Birkaç gün içinde her yerde yeni tabelalar belirdi. Bazıları özenle basılmış, bazıları ise yazmayı yeni öğrenen bir çocuğun elinden çıkmış gibi sarsak harflerle yazılmıştı. Galata Köprüsü'ndeki gazete standları ve eski İstanbul'un sokak köşeleri, yeni alfabeyi öğreten kâğıt kaplı kitapçıklara boğuldu. Arz yine de talebi karşılayamadı. Yaşlısı genci, zengini yoksulu, eski Türkçeyi bilen bilmeyeni, yeni harfleri öğrenmeye can atıyordu. Öğrenenler, öğrenmeyenlere öğretmenlik ediyordu. Türk tarihi dramatik olaylarla doludur; ancak halk arasında bu yeni tür "kutsal ateş" in yayılmasıyla boy ölçüşebilecek az olay vardır.

Maynard Williams'ın Ocak 1929 tarihli *National Geographic Magazine*'de yayımlanan "Türkiye Okula Gidiyor" başlıklı yazısına eşlik eden fotoğraflar, eski yazıdan yeni yazıya geçişin ruhunu başarıyla yansıtmaktadır. Bu ruh yalnızca İstanbul ve büyük merkezlerle sınırlı kalmamış, en ücra kasaba ve köylere kadar yayılmıştır. Williams, sonbaharda Anadolu içlerine yaptığı uzun yolculuktan döndüğünde, gözlemlediği en önemli şeyin halkın yeni alfabeyi okuyup yazmayı öğrenme hevesi olduğunu belirtmiştir. Öğretimin yetersiz olduğu yerlerde insanlar etrafını sarıp alfabe hakkında sorular sormuştur.

Yalnızca Türkçe değil, Fransızca, İngilizce veya Almanca bilen eğitimli kesim için yeni harflere geçiş nispeten kolaydır. Buna karşılık yalnızca Türkçe bilenler, özellikle yaşlılar için her şeyi yeniden öğrenmek güçtür. Çoğu bu işe isteyerek koyulmuştur. Ancak yer yer yaşlı bir adam, birdenbire okuyamadığı gazetesinin başında pişmanlıkla başını sallar ve "Ben artık öğrenemem" der. Yaşlılar için bu geçişin zor olduğu inkâr edilemez.

Daha derin bir kayıp da estetik kayıptır. Arap harfleri güzeldir ve Türkiye'de hat sanatı gerçek bir sanattı. İstanbul'daki Evkaf Müzesi'ndeki paha biçilmez Kur'an koleksiyonunu görenler, Arap yazısının ne denli zarif olabileceğini takdir eder ve bu sanatsal unsurun daha pratik Latin harfleri uğruna feda edilmesine duyulan üzüntüyü anlar. Arap harfleriyle yazılmış Kur'an ayetleri camilerin süslemelerinin önemli bir bölümünü oluşturur. Dinî duygu eski yazıyla iç içe geçmiştir. Bu nedenle yeni alfabe sevinçle karşılanırken, eskinin ortadan kalkışı bir pişmanlık duygusu da bırakmaktadır.

Başkan Kemal, bazı pişmanlıkların kaçınılmaz olduğunu kavramış ve bunları dengelemek için yeni alfabeyi hızla ve yaygın biçimde yerleştirme yolunu seçmiştir. Halk yeni yazıya ne kadar çabuk egemen olursa, eski yazıyı özlemek için o kadar az fırsat bulacaktır. Latin harflerinin kabulü sayesinde, daha önce hiç okuma yazma fırsatı bulamamış binlerce yetişkine bu imkân tanınmıştır. Okuma yazma bilmenin getirdiği onur ve başarı duygusu, eğitimsiz köylüyü çoğu kez niteleyen değişim korkusundan daha ağır basmıştır.

Kendi örneğiyle Başkan Kemal, yeni alfabeyi sevilir kılmıştır. İstanbul'dan Ankara'ya dönüş yolculuğunda Samsun, Sivas ve güzergâhındaki diğer kasabalarda coşkulu kalabalıklara

seslenerek alfabe değişikliğinin gerekçelerini açıklamış ve yeni harflerle okuyup yazmanın eski yazıya göre ne kadar kolay olduğunu göstermiştir. Çocukların eskiden yıllarca süren okuma yazma öğrenimini artık birkaç ayda tamamlayabileceğini söylemiştir. Konuşmalarından birinde okuma yazma bilmeyen bir köylüyü kürsüye çağırmış ve on dakikada adını yazmayı öğretmiştir. Adamın yüzündeki gurur ve sevinç unutulmazdı.

Yaz tatilinden sonra 1 Kasım'da Ankara'da toplanmadan önce milletvekilleri kendi bölgelerini dolaşmış, yeni alfabe lehinde konuşmalar yapmış ve öğrenme sınıfları örgütlemişti.

Basın, yeni alfabeyi yaymada etkin bir rol oynadı. Latin harflerini öğrenme çabaları günün en önemli haberi hâline geldi. Sivil ve askerî memur gruplarının A B C çalışırken çekilmiş fotoğrafları, daha mütevazı çalışanların ve hatta hapisanelerdeki mahkûmların alfabe kitaplarına eğilmiş görüntüleri yayımlanıyordu.

Hükümet, yeni harfleri öğretmek ve ucuz alfabe kitapları ile basit okuma metinleri sağlamak için elindeki bütün imkânları seferber etti. Kanun çıkmadan ve yeni alfabenin kullanımı zorunlu hâle gelmeden önce bile bütün devlet memurlarına öğretim verildi. Okulların sonbaharda açılışı, öğretmenlerin yeni harfleri öğrenmesi ve ders kitaplarının basılması için birkaç hafta ertelendi.

1 Kasım 1928'de Büyük Millet Meclisi'nin ilk toplantısında kabul edilen kanun, eski yazının kullanımını belirli tarihlerden sonra yasakladı ve cezaya bağladı: gazete ve süreli yayınlarda 1 Aralık 1928; Türkiye'de basılan diğer eserler ile devlet dairelerinin resmî belgelerinde 1 Ocak 1929; evlilik cüzdanları, mahkeme kararları gibi sivil belgelerde 1 Haziran 1929; ticaret kayıtları ve antetler gibi diğer bütün belgelerde 1 Haziran 1930. Böylece dil komisyonunun yeni alfabeyi önermesinden beş ay, yasal kabulünden iki ay sonra, başlıca alanlarda yeni yazı kullanılmaya başlanmıştı. 1 Haziran 1930'da, iki yıldan az bir süre sonra, yalnızca yeni alfabe geçerli olacaktı. On dört milyon nüfuslu bir ulusun yazılı dilini birkaç ay içinde, neredeyse birkaç haftada bu denli köklü biçimde değiştirmek, gerçekten olağanüstü bir eğitim başarısıdır.

Yeni alfabenin yaygınlaştırılmasında asıl büyük adım, 1 Ocak 1929'da ulusal okulların açılmasıyla atıldı. Bu okullar, daha doğrusu kurslar, yetişkin eğitiminde benzersiz ve cesur bir deneydir. İki tür kurs vardır: eski Türkçeyi veya bir yabancı dili bilenler için iki aylık hızlı kurs; okuma yazma bilmeyenler için dört aylık kurs. Sınıflar haftada iki kez toplanır: kadınlar için öğleden sonra, erkekler için akşam.

On altı ile kırk yaş arasındaki bütün Türk yurttaşları, yeni alfabeden sınav geçirmemiş veya başka yoldan öğretim almamışlarsa bu kurslara devam etmek zorundadır. İşverenler çalışanlarını göndermek veya onlara öğretim sağlamakla yükümlüdür. Zorunluluk, kurs sürelerinin sonunda sınavı başaramayanların, kurslara devam etmemişlerse para cezasına çarptırılacaklarında yatmaktadır. Yalnızca İstanbul'da yaklaşık iki yüz bin erkek ve kadın kurslara yazılmıştır; kadın sayısı erkeklerden fazladır. Kadınların fazla oluşu, şaka yollu, hiçbir kadının kırk yaşını geçtiğini ve muaf olduğunu kabul etmeye yanaşmamasına bağlanmıştır. Asıl

nedenler ise, erkeklerin birçoğunun sınıflar dışında öğretim alması veya kırk yaşını geçmiş olup zorunlu olmadıkları hâlde vakit bulamamalarıdır.

Kurs öğretmenlerinin çoğu, küçük bir ek ücret karşılığında düzenli okul öğretmenleri arasından seçilmiştir. Dersler, okul binalarının küçük öğrenciler tarafından kullanılmadığı saatlerde yapılmaktadır. Bu sayede maliyet en aza indirilmiştir. Büyük Millet Meclisi, ulusal okullar için dört yüz bin Türk lirası (yaklaşık iki yüz bin Amerikan doları) ödenek ayırmıştır. Bu, girişimin büyüklüğüne göre mütevazı bir tutardır; ancak o dönemde ayrılacak en yüksek miktar buydu. Başkan Kemal, ulusal okulların genel başkanı ve baş öğretmenidir.

Kurslar kısa olmakla birlikte, iki aylık süre eski Türkçeyi bilenlerin yeni yazıyı okumayı öğrenmesi için yeterlidir. Dört aylık kurs ise okuma yazma bilmeyenlere alfabe ve en basit okuma yazma becerilerini kazandırabilir. Bundan fazlasını beklemek gerçekçi değildir. Birçok kişi için bu, eğitimlerinin son noktası olacaktır. Ancak binlerce insan için yalnızca bir başlangıçtır; uyanan bilgi susuzluğunu gidermek üzere kullanacakları bir araçtır. Yeni Türkçede okuma malzemesine talep hızla artmaktadır. Çevirmenler yalnızca eski metinleri yeni yazıya aktarmakla kalmamakta, birçok yabancı eseri de Türkçeye kazandırmakta; sözlükler hazırlanmaktadır. Böylece Batı düşüncesinin yayılması, özellikle geçmişte Batı kültürüyle temas imkânı az olan ve okuyabilenler için tek okuma kaynağı Kur'an olan kırsal ve yalıtılmış bölgelerde büyük ölçüde hızlanmaktadır.

Alfabe değişikliği, Türkiye'deki hemen hemen her erkeğe, kadına ve çocuğa —on dört milyon kişiye— zihinsel bir sarsıntı vermiştir. Oysa bu, bugün Türkiye'de yürütülen veya planlanan, yalnızca Türk halkı için değil, Batı dünyasının “biz” grupları ve Doğu komşuları için de büyük önem taşıyan bir dizi köklü sosyolojik deneyden yalnızca biridir.

KAYNAK

Wood, Margaret M.(1929). Latinizing the Turkish Alphabet: A Study in the Introduction of a Cultural Change, *American Journal of Sociology*, Vol. 35, No. 2 (Sep., 1929), pp. 194-203. URL: <https://www.jstor.org/stable/2766122>